

מדינת ישראל
הוועדה לצמצום הריכוזיות

ירושלים, ח' בתשרי תש"פ
7 באוקטובר 2019

טיטת גילוי דעת בעניין פרשנות המונחים

"מחזור מכירות קובע" ו"אשראי קובע"

בחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013

החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 (להלן **החוק**) נחקק בשלהי שנת 2013. סעיף 4 לחוק מפקיד את מלאכת הכנת רשימת הגורמים הריכוזיים בידי הוועדה לצמצום הריכוזיות (להלן **הוועדה**), בהתאם להוראות ולהגדרות שבחוק.

רשימת הגורמים הריכוזיים שמפרסמת הוועדה כוללת תאגידים שמנויים ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים, ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים, גורמים בעלי השפעה בתחום השידורים או העיתונות הכתובה, גורמים בעלי היקף פעילות מצטבר בתחום תשתית חיונית שעולה על מחצית מכלל הפעילות בתחום וגורמים שמחזיקים בלפחות ארבעה תחומי תשתית חיונית באמצעות לפחות עשרה רישיונות או חוזים.

משמעות הופעת גורם ברשימת הגורמים הריכוזיים היא שמאסדר המקצה רישיונות או זיכיונות בתשתיות חיוניות¹ לגורם הכלול ברשימה, נדרש לשקול שיקולי ריכוזיות כלל-משקית ולהיוועץ בוועדה לגבי השלכות ההקצאה על הריכוזיות הכלל-משקית.

מסמך זה עוסק ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים. מעבר להחלת חובה על מאסדרים לשקול שיקולי ריכוזיות כלל-משקית ולהיוועץ בוועדה בהקצאת זכויות, להופעה ברשימה זו חשיבות רבה גם מבחינת חובת ההפרדה בין תאגידים ריאליים משמעותיים לגופים פיננסיים משמעותיים.²

לפי סעיף 30(א) לחוק רשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים תכלול:

(1) תאגידים ריאליים שמחזור המכירות הקובע שלהם ושל תאגידים ריאליים המצויים עמם בקשרי שליטה (כפי שיפורט להלן) עולה על כ-6 מיליארדי ₪ או על כ-2 מיליארדי ₪ בשווקי מונופולין;³

¹ או הפרטה של חברות ממשלתיות על ידי המדינה.

² ראו פרק ד לחוק.

³ החוק הגדיר כ"שוק מונופולין" – שוק שבו התאגיד הריאלי, לרבות תאגידים ריאליים שמצויים עמו בקשרי שליטה, הוכרז כבעל מונופולין לפי סעיף 26 לחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988, ושמחזור המכירות הקובע שלו באותו שוק עולה על הסכום הקבוע בחוק (כ-300 מיליון ₪).

(2) תאגידיים שהאשראי הקובע שלהם עולה על כ-6 מיליארדי ₪.⁴

מאז שפורסם החוק, פרסמה הוועדה את רשימת התאגידיים הריאליים המשמעותיים והיא מעדכנת אותה אחת לשנה לכל הפחות. לצורך עדכון הרשימה, פונה הממונה על התחרות לקבלת נתונים על פעילות גורמים בעלי מחזור מכירות או אשראי שעשוי לעבור את הסף הקובע בחוק, ובוחנת אם יש לכלול אותם ברשימה.

גילוי הדעת נועד להגביר את השקיפות באשר לאופן קביעת הרשימה על ידי הוועדה, להקל על התאגידיים הנדרשים להשיב לדרישות הנתונים מדי שנה, להכריע בשאלות שעולות לעיתים קרובות מצד גורמים במשק, וליצור אחידות בדרך חישוב מחזור המכירות הקובע והאשראי הקובע.

פרשנות הוועדה למונחים בחוק כפי שתוצג להלן מסתמכת על פרשנות חשבונאית ומשפטית מקובלת לאור מטרות החוק.⁵ במקרים בהם קיימות מספר פרשנויות אפשריות, בחרה הוועדה בפרשנות שמטרתה ליצור דיווח אחיד ופשוט, שלא ידרוש עבודת פילוח מיוחדת, ובלבד שהפרשנות מקיימת את תכלית החוק.

---

⁴ הסכומים המגדירים את רף מחזור המכירות הקובע והאשראי הקובע לצורך קביעת תאגיד כתאגיד ריאלי משמעותי נגזרו מהיקפי הפדיון במשק הישראלי. סכומים אלו הוצמדו למדד המחירים לצרכן בהתאם להוראת סעיף 31 לחוק. לצורך הנוחות נתייחס במסמך לסכום המקורי שנקבע בפרסום החוק.

⁵ מובהר כי מסמך זה נוגע לחוק הריכוזיות בלבד (ולא לחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988).

מחזור המכירות הקובע

סעיף 30(ה) לחוק מגדיר:

"מחזור מכירות קובע" – סכום התקבולים מכל מקור וסוג שהתקבלו בישראל בשנת הכספים הקודמת, בהתאם לדוח הכספי השנתי שנערך לגבי אותה שנה, ואם לא נערך דוח כאמור – בהתאם לדרך החישוב שיורה הממונה על התחרות;

המחוקק בחר במונח 'תקבולים' ולא במונח 'הכנסות'. המונח תקבולים הוא מונח רחב יותר שכולל גם תקבולים שאינם נחשבים להכנסה.⁶ הוועדה בחרה להתמקד רק בתקבולים שמשמשים אינדיקציה להיקף הפעילות הריאלית של תאגיד. על אף שהשימוש במונח 'תקבולים' בחוק מרמז על דיווח בשיטת המזומן, הוועדה סברה כי נכון שככלל חישוב מחזור המכירות הקובע של תאגידים ריאליים יתבצע לפי השיטה המצטברת שהיא השיטה הרווחת לחישוב מחזורי פעילות של מרבית התאגידים.

בהתאם להגדרה בחוק, מחזור המכירות הקובע יבטא את סכום המכירות שהתבצעו בישראל (או לישראל במקרה שהמוכר הוא תאגיד זר) וסכום ההכנסות בעד שירותים בישראל (או לישראל במקרה שספק השירותים הוא תאגיד זר), בתקופה החשבונאית המתחילה ביום 1 בינואר ומסתיימת ביום 31 בדצמבר של אותה שנה, כפי שנכללו בדוחות הכספיים המבוקרים של התאגיד.

נוסף על ההכנסות המפורטות לעיל, חישוב מחזור המכירות הקובע יכלול את התקבולים הבאים:⁷

א. תמורה ממימוש נכס, לרבות ניירות ערך ונכסים פיננסיים אחרים – תקבולים ממימוש

נכסים מעידים על עסקאות ריאליות שבוצעו בידי התאגיד.⁸

ב. דיבידנד שקיבל התאגיד מתאגיד שאינו בשליטתו – דיבידנד הוא תשלום שמקבל תאגיד

כבעל מניות מתוך עודפים ורווחים של תאגידים שבהם הוא מחזיק. דיבידנד מתאגיד שאינו בשליטה ייכלל במחזור המכירות הקובע כדי לתת ביטוי לתקבולים מהחזקות התאגיד שלא בהכרח מופיעים בסעיף ההכנסות בדוחות הכספיים שלו, אבל בהחלט משקפים פעילות ריאלית שלו.

ג. הכנסות ריבית שקיבל התאגיד מכל מקור, לרבות מתאגיד שבשליטתו – הכנסות שהן

תוצאה של הלוואות שהעניק תאגיד הן תקבולים שנדרשים להיכלל במחזור המכירות הקובע משום שהם מצביעים על היקף פעילותו. הכללת הכנסות ריבית מתאגיד בשליטה נועדה לשמור על אחידות ולמנוע את הקושי בביצוע תחשיב המבחין בין הכנסות ריבית מתאגידים בשליטה לבין הכנסות מתאגידים שאינם בשליטה.

ד. הכנסות שקיבל התאגיד משכירות, דמי ניהול ודמי זיכיון מכל מקור, לרבות מתאגיד

שבשליטתו – הכנסות משכירות, דמי ניהול ודמי זיכיון הן תקבולים שנובעים מפעילותו הריאלית של התאגיד, ולכן יש לכלול אותן בתחשיב מחזור המכירות הקובע. כמו בהכנסות

⁶ דוגמאות של תקבולים שאינם נחשבים להכנסה: גיוס הון בהנפקה, הלוואה, קרן של פיקדון, ירושה וכו'.

⁷ כפי שצינו, הגדרת 'מחזור המכירות הקובע' בחוק מתייחסת למונח 'תקבולים' שכולל גם תקבולים שאינם נחשבים להכנסות לפי כללי חשבונאות מקובלים.

⁸ בהמשך המסמך (בסעיף 'התייחסות להכנסות חד-פעמיות חריגות') נתייחס למצבים בהם מימוש נכסים בשנה מסוימת אינו מעיד על היקף הפעילות הריאלית של התאגיד.

ריבית, על מנת לשמור על אחידות, ובשל הקושי להפריד בהכנסות אלו בין תאגידים שבשליטה לתאגידים שאינם בשליטה, יש לכלול גם הכנסות כאלו מתאגיד בשליטה בתחשיב מחזור המכירות הקובע.

ה. **הכנסות מתמלוגים** – תמלוגים הם כספים המועברים לבעליו של נכס או זכות מסוימת עבור השימוש בהם. תמלוגים הם תקבולים שנובעים מפעילותו הריאלית של התאגיד, ומשום כך עליהם להיכלל במחזור המכירות הקובע שלו.

ו. **מענקים ממשלתיים המתייחסים להכנסה** – מענקים ממשלתיים משפיעים על היקף פעילותם הריאלית של תאגידים. יתרה מכך, היתכנותם הכלכלית של תאגידים מסוימים לא תתאפשר בלי מענקים אלו. לכן, נכון שמענקים ממשלתיים יכללו במחזור המכירות הקובע של תאגידים ריאליים. לפי כללי החשבונאות, מענקים המתייחסים להכנסה ניתנים להצגה כהכנסה אחרת או שהם מנוכים בדיווח על ההוצאה המתייחסת, ואולם בין כך ובין כך הם תקבולים שיש לכלול במחזור המכירות הקובע.⁹

ז. **מכירות והכנסות משותפות, הסדר משותף, פעילות משותפת או עסקה משותפת** – הכנסות אלו משקפות פעילות ריאלית אד הוק של תאגיד שנעשות יחד עם תאגידים אחרים. לעיתים הכנסות אלו מחושבות בנפרד, ולא מקבלות ביטוי בהכנסות התאגיד בדוחותיו הכספיים. הכללת אלו במחזור המכירות הקובע תשקף באופן נכון יותר את היקף פעילותו הריאלית של התאגיד.

חישוב מחזור המכירות הקובע לא יכלול את התקבולים והסעיפים הבאים:

א. **תמורה מייצוא טובין לחו"ל** – על אף שמלשון החוק **סכום התקבולים מכל מקור וסוג שהתקבלו בישראל** עשוי להשתמע כי מחזור המכירות הקובע צריך לכלול כל תשלום שהתקבל בחשבון בנק בישראל, אין להכליל תקבולים שהם תוצאה של ייצוא טובין במחזור המכירות הקובע. זאת, משום שהמחוקק ביקש להתחקות אחר היקף פעילותו הריאלית של התאגיד בישראל, ולא אחר פעילותו מחוצה לה.

ב. **תמורה ממתן שירותים לחו"ל** – בהתאם לעיקרון המפורט לעיל.

ג. **דיבידנד שקיבל התאגיד מתאגיד שבשליטתו** – אין לכלול במחזור המכירות הקובע תשלומי דיבידנד שקיבל תאגיד מתאגיד בשליטתו, משום שמדובר בהעברה בין חברה בת לחברה אם. הכנסות כל החברות בקבוצה ממילא נלקחות בחשבון והדיבידנד משולם מרווחי החברה הבת.

ד. **הפרשי הצמדה ושער** – על אף שהפרשי הצמדה ושער עשויים להיחשב הכנסות בדוחות הכספיים, אין לכלול אותם במחזור המכירות הקובע משום שלא מדובר בתקבולים שהגיעו לתאגיד והם אינם משקפים פעילות ריאלית שלו.

⁹ לפי סעיף 29 ו-31 לתקן חשבונאות בינלאומי IAS20 – מענקים המתייחסים להכנסה (Grants related to income).

ה. **רווחי שערך נדל"ן להשקעה ומכשירים פיננסיים** – בדומה להפרשי הצמדה ושער, מדובר בעדכון שווי של נכסים בספרים ולא בפעילות ריאלית שהתאגיד ביצע.

ו. **מענקים ממשלתיים המתייחסים לנכסים** – מענקים ממשלתיים המתייחסים לנכסים הם מענקים ממשלתיים שהתנאי העיקרי שלהם הוא שישות שכשירה לקבלם תקנה, תקים או תרכוש נכסים לזמן ארוך והם ניתנים בדרך של העברת נכס לא כספי כמו קרקע או משאבים אחרים או בדרך של העברת מזומנים.¹⁰ אלו יוצגו בדוח על המצב הכספי כהכנסה נדחית בגין המענק או באמצעות ניכוי של המענק. על אף שמדובר בתקבולים, מענקים אלו אינם מתייחסים להכנסה השוטפת של תאגידים ריאליים (אלא להשקעות ארוכות טווח), ולכן לא נדרש לכלול אותם בתחשיב מחזור המכירות הקובע.

הבהרות נוספות

1. מחזור המכירות הקובע יחושב על בסיס מצטבר

ככלל, חישוב מחזור המכירות הקובע יתבצע לפי השיטה המצטברת. בשיטה זו עיתוי ההכרה בהכנסות ובהוצאות הוא כשמתגבשת הזכות לקבל את ההכנסה או החובה לשלם את ההכנסה או ההוצאה בפועל. שיטה זו היא השיטה הנוהגת על פי כללי החשבונאות המקובלים ברוב התאגידים במשק.

אם קיימת לתאגיד חלופת דיווח מצטבר או מזומן – תאגיד רשאי לבחור לדווח בשיטת המזומן אם תוצאת החישוב לפי שיטה זו תהא גבוהה יותר מחישוב לפי השיטה המצטברת. כלל זה נועד להקל על תאגידים שמדווחים על בסיס מזומן ולאפשר להם לחשב את מחזור המכירות הקובע באופן שבו הם עורכים את דוחותיהם. הקביעה כי דיווח על בסיס מזומן לא יתאפשר כשהתחשיב נמוך מתחשיב מחזור המכירות הקובע שהיה נערך על בסיס מצטבר, נועדה למנוע דחייה של תקבולים במטרה להקטין את מחזור המכירות הקובע באופן מלאכותי.

2. חישוב מיסים עקיפים במחזור המכירות הקובע

- אין להפחית מחישוב מחזור המכירות הקובע את תשלומי המכס, הבלו ומס קנייה. מיסים עקיפים אלו נכללים בהכנסות התאגיד בדוחות הכספיים ולכן יש לכלול אותם במחזור המכירות הקובע.
- חישוב מחזור המכירות הקובע לא יכלול מע"מ. תקבולים בגין מע"מ אינם נכללים בהכנסות התאגיד בדוחות הכספיים, ולכן אין לכלול אותם בתחשיב מחזור המכירות הקובע על אף שמדובר בתקבולים שקיבל התאגיד.

3. חישוב מחזור המכירות באדם (לרבות תאגיד) שלא ערך דוח שנתי

אם לא נערך לישות דו"ח כספי בשנה מסוימת, חישוב מחזור המכירות הקובע יתבצע בהתאם למחזור הדיווח שנמסר למע"מ. דיווח זה הוא אינדיקציה להיקף הכנסות הישות.

¹⁰ לפי סעיף 24-25 לתקן חשבונאות בינלאומי IAS20 – מענקים המתייחסים לנכסים (Grants related to assets).

לחישוב האמור (בהתאם לדיווח שנמסר למע"מ) יש להוסיף דיבידנדים שקיבלה הישות מתאגידים שאינם בשליטתה. תקבולים אלו אינם נכללים בדיווח למע"מ, ונדרשים להיכלל במחזור המכירות הקובע כפי שהם נכללים במחזור המכירות הקובע של תאגידים שערכו דוחות, כאמור.¹¹

4. התייחסות להכנסות חד-פעמיות חריגות

מחזור המכירות הקובע יכול לתקבולים מהכנסות חד-פעמיות, לרבות הכנסות חד פעמיות חריגות. ואולם אם התאגיד סבור כי הכנסות מסוג זה בשנה מסוימת הביאו לכך שמחזור המכירות הקובע שלו אינו מייצג כראוי את היקף פעילותו, הוא רשאי לפנות לממונה על התחרות ולבקש שמחזור המכירות הקובע שלו לא ייקבע בהתאם לתחשיב מחזור המכירות הקובע בשנה החולפת. לבקשה זו יצרף נתונים על מחזור המכירות הקובע שלו בשנתיים שקדמו לשנה החולפת. הממונה על התחרות תבחן את הבקשה ותחליט אם להיעתר לבקשה ואת דרך החישוב המתאימה מבין שתי הדרכים הבאות שהחוק מאפשר, אם תיעתר לבקשה:¹²

(א) סכום התקבולים שהתקבלו באחת משתי שנות הכספים שקדמו לשנת הכספים הקודמת;

(ב) ממוצע סכומי התקבולים של שלוש השנים האחרונות.

5. חישוב הכנסות מעסקאות במשגור בשיטת הברוטו

משגור¹³ הוא שיטת מכירה הנהוגה בענף הקמעונאות, לפיה הסחורה נמצאת בבעלות היצרן או הסיטונאי עד לרגע שבו היא יוצאת מידי המשווק ללקוחותיו. במקרים מסויימים, החשבונאות מאפשרת להציג את ההכנסות מעסקאות משגור בדוחות הכספיים באחת משתי הגישות: גישת הברוטו שבה הרישום בספרי המשווק יהיה מלוא מחיר העסקה, וגישת הנטו שבה הרישום יתייחס רק לעמלה שהפיק המשווק.¹⁴

חישוב מחזור המכירות הקובע בעסקאות משגור יבוצע בשיטת הברוטו. דהיינו, מחזור המכירות הקובע יכול את מלוא גובה העסקה. חישוב ההכנסות בשיטת הברוטו מבטא באופן נכון יותר את פעילותו הריאלית של המשווק,¹⁵ ושומר על אחידות בין משווקים הפועלים במשגור לבין גופים שמוכרים סחורה שבבעלותם, שמחזור המכירות הקובע שלהם כולל את מלוא התקבולים ממכירותיהם ולא רק את הרווחים שהפיקו.

6. הגדרת שליטה בתאגיד ריאלי בחוק

בהתאם לסעיף 30(א)(1) לחוק: "מחזור המכירות הקובע של תאגיד ריאלי יחושב כסך המכירות שלו, של השולט בו ושל כל התאגידים שבשליטתו ובשליטת השולט בו...". הגדרת השליטה בחוק לעניין חישוב מחזור המכירות הקובע היא בהתאם להגדרת השליטה בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן **חוק הבנקאות**). נביא את ההגדרה במלואה:

"שליטה" – היכולת - בין לבד ובין יחד עם אחרים - לכוון את פעילותו של תאגיד, למעט יכולת הנובעת רק ממילוי תפקיד של דירקטור או נושא משרה אחר בתאגיד; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יראו אדם כשולט בתאגיד אם מתקיימת בו אחת מאלה:

(1) הוא מחזיק מחצית או יותר מסוג מסוים של אמצעי השליטה בתאגיד;

¹¹ סעיף 30(ה) לחוק מסמיך את הממונה על התחרות לקבוע את דרך חישוב מחזור המכירות בתאגידים שלא ערכו דוחות כספיים בשנה מסוימת.

¹² ראו סעיף 30(ה) לחוק.

¹³ קונסיגנציה (Consignment) או מכר מותנה.

¹⁴ הבהרה מספר 8 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות.

¹⁵ על אף שניתן היה לחשוב שבגלל שהסיכון על הסחורה נותר אצל הסיטונאי, מחזור המכירות הקובע יכול רק את רווחי המשווק.

(2) בידי היכולת למנוע קבלת החלטות עסקיות בתאגיד, למעט החלטות שעניינן הנפקה של אמצעי שליטה בתאגיד¹⁶ או החלטות שעניינן מכירה, או חיסול של רוב עסקי התאגיד או שינוי מהותי בהם;

כמו כן, סעיף 30(ה) לחוק מבהיר כי שולט בתאגיד ריאלי מתייחס גם למחזיק בדבוקת שליטה כהגדרתה בחוק החברות, התשנ"ט-1999, בתאגיד ריאלי שבו אין בעל שליטה אחר:
"דבוקת שליטה" – מניות המקנות עשרים וחמישה אחוזים או יותר מכלל זכויות ההצבעה באסיפה הכללית.

7. מחזור המכירות הקובע יכול את מלוא מחזור המכירות של כל תאגיד נשלט

מחזור המכירות של תאגיד שנשלט בהתאם להגדרת השליטה בחוק (כמפורט לעיל) ייוחס במלואו לשולט (או לשולטים), אף אם הכנסותיו לא אוחדו בסעיף ההכנסות בדוחות הכספיים של השולט (או השולטים). לדוגמא, מחזור המכירות של תאגיד ב שנשלט על ידי תאגיד א (באמצעות החזקה בשיעור של 35% ממניותיו), ייכלל כולו (100%) בחישוב מחזור המכירות הקובע של תאגיד א, אף אם הכנסות אלו לא אוחדו בדוחות הכספיים של תאגיד א.¹⁷

8. מחזור המכירות הקובע בתאגיד שנשלט במשותף

מחזור המכירות הקובע של תאגיד שנשלט במשותף על ידי מספר גורמים ייוחס במלואו לכל אחד מהשולטים בתאגיד בנפרד.¹⁸ לדוגמא, מחזור המכירות של תאגיד שנשלט על ידי גורם א (50%) וגורם ב (50%) במשותף, ייכלל כולו (100%) הן בחישוב מחזור המכירות הקובע של גורם א והן בחישוב מחזור המכירות הקובע של גורם ב.¹⁹

9. מחזור המכירות הקובע יכול גם הכנסות משותפויות, פעילויות משותפות ועסקאות משותפות

חישוב מחזור המכירות הקובע יכול גם מכירות והכנסות ברוטו בשותפות, בהסדר משותף, בפעילות משותפת או בעסקה משותפת (להלן **פעילות משותפת**), אשר לא נכללו במכירות או בהכנסות התאגיד בדוחות הכספיים שלו.
אם מדובר בפעילות משותפת שבשליטת התאגיד בהתאם להגדרת השליטה שבחוק (כמפורט לעיל), מחזור המכירות של הפעילות המשותפת ייכלל במלואו בחישוב מחזור המכירות הקובע של כל שולט. אם מדובר בפעילות משותפת שאינה נשלטת על ידי התאגיד, חישוב מחזור המכירות הקובע של התאגיד יכול רק את חלקו היחסי של התאגיד בפעילות המשותפת.

¹⁶ הגדרת אמצעי שליטה בחוק הבנקאות כוללת את החלופות הבאות:

"אמצעי שליטה", בתאגיד - כל אחת מאלה:

(1) זכות ההצבעה באסיפה כללית של חברה או בגוף מקביל של תאגיד אחר;

(2) הזכות למנות דירקטור בתאגיד, ולעניין זה –

(א) יראו את מי שמינה דירקטור בתאגיד כבעל הזכות למנותו;

(ב) חזקה על תאגיד שנושא משרה בו נתמנה לדירקטור בתאגיד אחר, ועל מי ששולט באותו תאגיד, שהם

בעלי הזכות למנותו;

(3) הזכות להשתתף ברווחי התאגיד;

(4) הזכות ליתרת נכסי התאגיד בעת חיסולו לאחר סילוק חבויותיו.

¹⁷ השוו לסעיף 30(א)(1) לחוק, שקובע כי יש להחשיב את מלוא מחזור המכירות הקובע של תאגיד נשלט במצב של שליטה משותפת, כמפורט להלן.

¹⁸ ראו סעיף 30(א)(1) לחוק.

¹⁹ ראוי להבהיר כי שולט בתאגיד שסוג כתאגיד ריאלי משמעותי לא ייחשב בהכרח לגורם ריכוזי (או לתאגיד ריאלי משמעותי). כך, השולט בתאגיד שנחשב לתאגיד ריאלי משמעותי רק בשל שליטתו במשותף עם שולט אחר שהוא תאגיד ריאלי משמעותי - לא ייחשב כגורם ריכוזי (או כתאגיד ריאלי משמעותי) בשל שליטתו בתאגיד זה, אם סך מחזור המכירות הקובע שלו ושל התאגידים שבשליטתו וששליטת השולט בו (לרבות התאגיד שנשלט במשותף אמור), אינם עולים על הרף הקובע בחוק לעניין תאגיד ריאלי משמעותי.

10. מחזור המכירות הקובע לא יכלול מכירות של גופים פיננסיים

מחזור המכירות הקובע של תאגיד ריאלי לא יכלול מחזור מכירות של גופים פיננסיים,²⁰ אף אם אלו שולטים בתאגיד הריאלי או נשלטים על ידו או על ידי השולטים בו. זאת, היות שמחזור המכירות הקובע נועד למדוד את היקף הפעילות הריאלית של התאגיד. מדידת פעילותם של גופים פיננסיים נעשית בסעיפים אחרים בחוק, לפי הפרמטרים הקבועים בהם.

---

²⁰ ראו הגדרת "גוף פיננסי" בסעיף 28 לחוק.

האשראי הקובע

סעיף 30(ה) לחוק מגדיר :

"אשראי" – אשראי שקיבל אדם מגוף פיננסי בישראל או מתאגיד בישראל שבשליטת גוף פיננסי כאמור וכן איגרות חוב שהנפיק אדם בישראל לרבות באמצעות תאגיד שבשליטתו.²¹

"אשראי קובע" – יתרת האשראי שאדם חב בו בסוף שנת הכספים הקודמת בהתאם לדרך החישוב שתורה הוועדה לצמצום הריכוזיות, ולגבי תאגיד שערך דוח כספי שנתי לגבי אותה שנת כספים – יתרת האשראי נטו המופיעה במאזן שבאותו דוח, ולעניין זה יראו אשראי נטו כאשראי המופיע במאזן בניכוי מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות בתאגידים בנקאיים ;

הבהרות

בהתאם לסמכותה, מורה הוועדה כי חישוב האשראי הקובע יבוצע באופן הבא :

1. האשראי הקובע של כל תאגיד בקבוצה יחושב בנפרד

תחילה, יחושב האשראי הקובע בנפרד עבור כל תאגיד בקבוצה, למעט בתאגידים שדוחותיהם אוחדו שיחושבו לפי הדוח המאוחד.

האשראי נטו, היינו האשראי בניכוי מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות בתאגידים בנקאיים של תאגיד בודד (או של התאגידים שדוחותיהם אוחדו כאמור), לא יהיה נמוך מאפס. דהיינו, אם בתאגיד מסוים יתרת המזומנים, שווי המזומנים והפיקדונות בתאגידים בנקאיים עולה על יתרת האשראי, האשראי הקובע של התאגיד הבודד (או של הקבוצה כאמור) יהיה אפס (ולא שלילי). הסיבה שביצוע תחשיב האשראי נטו אינו נעשה באופן מאוחד לכל התאגידים בעלי קשרי שליטה היא שבשל 'עקרון הישות המשפטית הנפרדת' יש משמעות כלכלית לאשראי שמקבל כל תאגיד בנפרד. כך, במקרים רבים לנושים אין גישה למזומנים שמוחזקים על ידי תאגידים אחרים שמצויים עמם בקשרי שליטה.

על פי אותו עקרון היה נכון לקבוע שכל תאגיד בקבוצה ידווח בנפרד (על פי דוח הסולו שלו) אף אם דוחותיו מאוחדים, ואולם על מנת להקל על התאגידים שנדרשים למסור נתונים על היקפי האשראי לוועדה, התחשיב אינו מתייחס בנפרד לתאגידים שדוחותיהם אוחדו.

2. האשראי הקובע של הקבוצה

לאחר חישוב האשראי הקובע עבור כל תאגיד בנפרד, לרבות קבוצות תאגידים שדוחותיהם אוחדו, יחושב האשראי הקובע של הקבוצה כולה באמצעות סכימת האשראי הקובע של כל התאגידים הריאליים בקבוצה (האשראי של השולט בקבוצה ושל כל התאגידים הריאליים שבשליטתו).

²¹ למעט אשראי שקיבל או איגרות חוב שהנפיק לצורך אחד מאלה :

- (1) רכישת שליטה בגוף פיננסי, או רכישת אמצעי שליטה נוספים בגוף הפיננסי לאחר רכישת השליטה בו ;
- (2) רכישת פעילות של גוף פיננסי ;
- (3) מימון מיזם ציבורי בשיתוף המגזר הפרטי, המבוצע בישראל, שלהסכם המימון שלו ניתן אישור הגורם הציבורי האחראי על המיזם ; לעניין זה, "גורם ציבורי" – הממשלה או חברה ממשלתית כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות, המשמשת זרוע לביצוע המיזם הציבורי על פי החלטת הממשלה ;

3. הלוואות מתאגידים קשורים

האשראי הקובע יתקבל מיתרת האשראי המופיעה בדוחות הכספיים של התאגידים בקבוצה בניכוי מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות בתאגידים בנקאיים. המזומנים, שווי המזומנים והפיקדונות הבנקאיים שינוכו מיתרת האשראי לא יכללו את יתרת הלוואות שהתקבלו מתאגידים קשורים (עם התאגיד בקשרי שליטה). לדוגמה במקרה שתאגיד א קיבל הלוואה מתאגיד ב הנשלט על ידו, סכום הלוואה יופחת מסכום המזומנים, שווי המזומנים והפיקדונות שינוכו מיתרת האשראי של תאגיד א.²²

הסיבה לכך היא שמזומנים שמקורם בהלוואות מתאגידים קשורים אינם מצביעים על יתרת מזומנים אמיתית בהתאם לכוונת הסעיף בחוק. כמו כן, מזומנים אלו עשויים לנבוע מפעולה חשבונאית נעדרת מהות כלכלית אשר תקטין את האשראי הקובע, מבלי שישתנו סיכוני האשראי של התאגיד.

4. האשראי הקובע יכלול את מלוא האשראי הקובע של כל תאגיד נשלט

האשראי הקובע של תאגיד שנשלט בהתאם להגדרת שליטה בחוק ייוחס במלואו לשולט (או לשולטים בו).²³

לדוגמה, האשראי הקובע של תאגיד ב שנשלט על ידי תאגיד א (באמצעות החזקה בשיעור של 35% ממניותיו) יכלול כולו (100%) בחישוב האשראי הקובע של תאגיד א.

5. האשראי הקובע בתאגיד שנשלט במשותף

האשראי הקובע של תאגיד שנשלט במשותף על ידי מספר גורמים ייוחס במלואו לכל אחד מהשולטים בתאגיד בנפרד.²⁴ לדוגמה, האשראי של תאגיד שנשלט על ידי גורם א (50%) וגורם ב (50%) במשותף, יכלול כולו (100%) הן בחישוב האשראי הקובע של גורם א והן בחישוב האשראי הקובע של גורם ב.

6. האשראי הקובע לא יכלול אשראי של גופים פיננסיים

האשראי הקובע של תאגיד ריאלי לא יכלול אשראי של גופים פיננסיים, אף אם אלו שולטים בתאגיד הריאלי או נשלטים על ידו או על ידי השולטים בו. זאת, היות שהאשראי הקובע נועד למדוד את היקף הפעילות הריאלית של התאגיד. מדידת פעילותם של גופים פיננסיים נעשית בסעיפים אחרים בחוק, לפי הפרמטרים הקבועים בהם.

7. התייחסות לאשראי שאינו מייצג

האשראי הקובע יכלול גם אשראי שהוא תוצאה מהלוואה חריגה וקצרת מועד. ואולם אם התאגיד סבור כי יתרת האשראי בתום שנה מסוימת אינה מייצגת כראוי את פעילותו, הוא רשאי לפנות לוועדה ולבקש שהאשראי הקובע שלו לא ייקבע בהתאם לתחשיב האשראי הקובע בשנה החולפת. לבקשה זו יצרף נתונים על האשראי הקובע שלו בשנתיים שקדמו לשנה החולפת. הוועדה תבחן את הבקשה ותחליט אם להיעתר לבקשה ואת דרך החישוב המתאימה מבין שתי הדרכים הבאות שהחוק מאפשר, אם תיעתר לבקשה:²⁵

²² אם לתאגיד ב אין חובות למוסדות בנקאיים, הלוואה המתוארת לא תשפיע על גובה האשראי הקובע של תאגיד ב.

²³ השוו לסעיף 30(א)(2) לחוק, שמורה כי יש להחשיב את מלוא האשראי הקובע של תאגיד נשלט במצב של שליטה משותפת, כמפורט להלן.

²⁴ ראו סעיף 30(א)(2) לחוק.

²⁵ ראו סעיף 30(ה) לחוק.

- (א) יתרת האשראי הקובע בתום אחת משתי שנות הכספים שקדמו לשנת הכספים הקודמת ;
- (ב) ממוצע יתרות האשראי הקובע של שלוש השנים האחרונות.